

KECSKEMÉTI LAPOK

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 5 frt — kr. Negyedévre 1 frt 50 kr.
Félévre 2 „ 50 „ Egy szám ára 12 kr.

Előfizetni az év folytatán minden hónap elején lehet.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

SZERKESZTŐ LAKIK: HALASI-ÚTCZA, 17. SZ.

KIADÓ-HIVATAL: BUDAI-ÚTCZA, 184. SZ.

HIRDETÉSI DIJ:

4 hasábos petit sor 5 kr., többszöri vagy terjedelmes hirdetéseknel árleengedés adatik.

Bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr.

A helyi sajtó.

Tisztelt lapotársunk a „Kecskemét” utolsó számában másodízben szerencsétlen bennünket azzal, hogy foglalkozik velünk. Azon nagy közös cél érdekében, melyet a sajtó a társadalom és az állam fejlődésére nézve követ, misem lehet távolabb tőlünk, mint perhorreskálni a kritikát, mely lapunk vezetésére, annak elfoglalt álláspontjára és választott eszközeire irányul.

Világosan, őszintén jeleztük az ösvényt, melyen haladni kívánunk, a határozott tájékoztatás tiszta fényében mutattuk be — röviden ugyan, de kétértelműség nélkül — törekvéseinket, akaratunkat, csüggedetlen működésünk irányvonalát.

Lehetetlen, hogy félreírtsenek bennünket, és a kit e lapok újév napján adott programja ki nem elégitett, az eddig megjelent számok elég felvilágosításul szolgálnak azon legfőbb célunk követésére, hogy lapunk Kecskemét városa művelt közönségének fokozottabb igényeit kielégítse.

Kimondottuk, hogy művelődési célul lebeg előttünk, és szigorú önbecsülésből származó saját felismerésünk szerint, lapunkat első sorban is vidékünk művelődési eszközének tekintjük. A megújuló magyar társadalomnak a műveltség emelésén kívül alig létezik fontosabb problémája. Politikai hatalmunk, az állam prosperálása, gazdasági érdekeink ezen kérdés megoldásában lelik megfajtásukat.

Ne ámítsuk magunkat. Sok van még, a mit ez irányban pótolnunk kell, és örökös mulasztás vádja sütaná a helyi sajtót, ha félreírta hivatását, a haladás vívmányainak terjesztése helyett, a nép által kritikátlanul fogadott államügyi elvek, a tőlünk független politikai pártok súlyának latolgatásában találná egyik fő érdemét.

Pedig az utóbbi tekintetben kétségtelen, hogy kiválóan a választások magasra menő hullámai között sok történet, mely főleg személyes célzások belevonása által, a sajtó tekintélyét nálunk nem volt alkalmas megerősíteni. Kollegiális rokonszenvvel fogadjuk tehát tisztelt lapotársunk legutóbbi tett azon nyilatkozatát, hogy: „ezen surlódások az elmúlt évben annyira elmérgesedtek, hogy a helyzet már tarthatatlanná vált”. Ezen surlódásokat felidézni, a leláncolt kisérteteket rémes játékokra újolag szabadon bocsájtani, az eszmék és elvek higgadt érlelődését megakadályozó indulatok szoros fékét lazítani — ezentúl nem lehet feladatunk — ma sokkal kevésbé, mint azelőtt.

Azért alig foghatjuk fel és a némileg erőltetett általános reflexiók hiányosságának tartjuk tisztelt lapotársunk ellenünk támasztott azon szemrehányását, mely politikai programunk nemzeti és szabadelvű irányára vonatkozik. Lehetetlen az, hogy a mi a „Kecskemét” saját szavai szerint: „1848 előtt a legnépszerűbb, a legistenítettebb program volt Magyarországon”, ma, a midőn minden törekvésünk oda irányul, hogy szabad, nemzeti mive-

lődésünk haladásával kulturális hivatásunknak megfeleljünk és a magyar nemzet határozott szellemi fölényét bebizonyítsuk a határainkon belül is áskálódó idegen nemzetiségek felett, hogy ma, a midőn hazánk gazdasági érdekeinek előmozdítása tisztán nemzeti kérdéssé vált és annyi új meg új nemzeti követelmények Hamlet to be, or not to be — lenni, vagy nem lenni — tépelődéseit oly közel állítják élénk, hogy ma a nemzeti irány követése „azt a rettentő ürességet van hivatva eltakarni, mely a nemzeti és szabadelvű program mögött tátong, egy szebb, üdvösebb, egészségesebb politika helyett”.

Készséggel elismerjük, hogy nincs „becsületes magyar újság, melynek politikája nem nemzeti irányt követne”, de volt-e hát olyan 1848 előtt, a mikor a nemzeti és szabadelvű politika „a legistenítettebb program volt Magyarországon?”

Nem üres frázis hangoztatására, nem egy párt megjelölésére, legkevésbé pedig a „félrevezetés” céljára használtuk mi a programot, mely lapunk politikai tendenciáját a nemzeti és szabadelvű haladással azonosítva tünteti fel.

Mi valóban a nemzeti eszme terjesztésénél nem ismerünk magasabb feladatot, de nem ismertünk kivüle jelen korunkban olyant, melynek érvényesülésétől többet várhatnánk nemcsak politikai, de társadalmi tekintetben is. Számos különálló nemzetiségek tömkelegéből összevegyült hazai társadalmunk soha nem igényelte inkább, mint jelenleg, hogy minden rétegében át legyen hatva a tisztán magyar nemzeti érzülettel, hogy az állami összetartozandóság formástermék kapcsolatába vont idegen elemek a magyar nemzeti szellem nimbusától vétessenek körül. Ezen célú félreismerni, de csak kicsinyíteni is tisztelt lapotársunk részéről legkevésbé várhatjuk. Sőt engedje meg a „Kecskemét”, ha tovább menve, az állítólag „rettentő ürességet” takaró nemzeti eszmétől áthatottan, a magyar kormány fogalmát is oly magasnak tartjuk, melyet még esetleges elvi eltérések mellett is, nemzetünkhöz méltó hatalmában megerősíteni nemcsak „szegyenek” nem, de egyenesen hazafiúi kötelességnek tekintjük. Angol parlamenti szokás szerint a legszélsőbb ellenzék is „Her Majesty's Opposition”-nak, Ő Felsege ellenzékének mondják, és mi országgyűlésünk szélső padjain csoportosuló ellenfeleink legtúlzóbb törekvéseit se vesszük olyanoknak, melyek a magyar kormány tekintélyét csorbítani akarhatnák.

Messze vagyunk attól, hogy általános eszméink fejtegetésével szükségét éreznők a tényleges politikai pártok egyik vagy másikához való határozott csatlakozásunkat kifejezni. A „Kecskemét” felszólítását nem tarthatjuk elég oknak arra, hogy a párt, melyet ellenszenvével megtisztel, egy cikk kedvéért politikai enunciatúra ragadtassa magát, de e mellett a saját részünkről, kik teljes függetlenséget tartottunk fent magunknak, nem ismerhetjük hivatásunknak, hogy mint ezt

tőlünk tisztelt lapotársunk kívánja, határozott pártfogalás céljából a sajtó szabad kritikáját feladjuk akár a kormány, akár pedig annak igazságtalan megtámadói ellenében.

Mi feltevésünkhöz hiven ezentúl is követni fogjuk mindig és mindenütt meggyőződésünket, és a nélkül, hogy a köztünk és tisztelt lapotársunk közt fenforgó politikai elvi ellentéteket kiegyenlíteni akarnánk, biztosak vagyunk, hogy legközevetlenebb céljainkra nézve, melyek a magas politikától távol, városunk társadalmi előhaladására irányulnak, kölcsönös támogatásban részesítendjük egymást.

Politikai szemle.

Országgyűlésünk a költségvetés általános tárgyalásának stadiumát még mosi sem lépte át, s az élénk budget-vita közepette a kormánypart úgy látszik igen ügyes taktikához folyamodott, mit egyszersmind alkalmazásba is vett. Ugyanis, hogy a mindenáron hazabeszélni kívánó honatyák unalmas szónoklatait önnön maguk előtt unalmassá s ismételt érveiket agyoncsépeltekké tegye, az ellenzéki szónokokat egymásután megszakítás nélkül hagyja beszélni, s legföllebb a miniszterelnök mind záradékul egy kis helyreigazító ezüfolatot. Így a folyó hó 17-iki országos ülésen is nem kevesebb, mint öt szélsőbali szónok adta elő egymásután a maga honboldogító terveit, úgy hogy az ötödik felszólaló Helyt már egész indignációval kérdezte a ház elnökétől, vajjon mért nem szólítanak már fel kormányparti szónokokat is, mire természetesen az egyedüli felelet csak az lehetett, hogy ha nem jelentkezik valaki a felszólalásra, azt felszólítani sem lehet. Jóval több figyelemben részesültek a mérsékelt ellenzék szónokai, kik közül a 18-iki ülésen szinte négyen vették igénybe az egész ülést, s bár tárgyilagossággal, de mégis mindannyian a kormány és költségvetés ellen nyilatkoztak. Nagyobb figyelmet különösen Grünwald Béla beszéde keltett. A hét elején egypár zivataros napja is volt az országgyűlésnek. A budget-tárgyalás ugyanis legkedvezőbb alkalom levén az oldaltámadások megejtésére, a közlekedési minisztérium és abban különösen Hieronymi államtitkár személye és gyanútkeltő eljárása ellen igen éles támadást intézett Rohonczy képviselő, s tisztálatlan kezeléssel és egyéb alattomos úzérkedéssel vádolta nevezett államtitkárt. A nélkül, hogy az ügy bírálatába akarnánk vagy tartanók is magunkat illetékesnek belebocsátkozni, a formát és modort, melyben a vád megtétele, el kell itélnünk, s határozott véleményünk, hogy az ily esetek mindig csak a parlament tekintélyének rovására történnek. Egy képviselőnek, ha biztos adatai vannak, módjában áll az ily eshetőlegesen visszaélések meggátlását, illetve megtorlását más úton is sürgetni és követelni.

A delegációk összehívását most már mint határozott tény jelezhetjük, s az időpontot valószínűleg február első napjaira tehetjük. E végett a kormányelnök a héten Bécsben járt, hova újabban ugyane tárgyban Szapáry pénzügyminiszter is felutazott. Tudvalevőleg fő tárgya lesz a delegationalis tárgyalásoknak a dalmáciai csapatösszpontosításokra szükséges hitel előállítására, melynek mérve iránt eddigelé a legilletékesebb körökben sincsenek kellőleg tájékozva, valószínű azonban, hogy nagyobb megerőltetésre nem lesz szükség.

Helyeselnünk kell azonban a krivosciai lázadás elfojtására célzavett praeventív intézkedéseket, s példás megbüntetését követeljük azoknak, kik néhány újoncz megtagadása által egy egész országot felzaklatnak s oknélküli költségbe kevernek.

Ily esetben a mindent rózsaszín szemüvegen látó optimismusnak nincs helye, kisebb baj elfojtásával kell a nagyobbát elhárítani, s kik a szabadságra nem érdemsek, azokat a mozdulatlanságig megfektetni.

Egy régi kérdés.

Mi is lesz a mi színházunkból és színházunkból? E kérdést már többször hangoztatta a színház sorsa iránt érdeklődő közönség, de választ még nem igen kapott rá. A bécsi catastropha rémes híre mindenkit önkénytelenül is elmélkedésre és bírálgatásra indított, hogy a mi színházunk megfelel-e a rendszeti szabályoknak, vagyis tűzvétség esetében nincs-e a közönség élete fenyegetve? Ez a kérdés első része; a szintársulatok kinlódó állapotának és a folytonos üres háznak szemlélete pedig már több év óta tárgyalatja velünk azon problémát, hogy vajjon van-e városunkban a színházjének jövődjé? Ez a kérdés második része.

Színházunk, mint oly épület, mely nem szini czélokra készült, és melynek átalakítása kellő pénzere és helyes terv nélkül elhamarkodva eszközöltetett: sem a kényelmi igényeknek, sem a rendszeti szabályoknak, sőt szorosán véve a közönség minőségéhez képest rendeltetésének sem felel meg, s ezen utóbbi körülményt a színházgatók több ízben keservesen tapasztalták. Tudjuk, hogy igen hideg, rossz kályháival fel sem fűthető, mert kellőleg nincs befedve; léghuzamos, mert bejáratai és a színpad vékony boltozattal mindig légáramot idéz elő; sötét, mert világító felszerelése hiányos, s az igazgatók pénzereje nagyobb világítást a bérösszeg mellett nem is bír meg; végre a közönségnek szánt helyek beosztása igen czélszerűtlen, mert karzata kicsiny, álló-, diák- és katonajegyek pedig nem is volnának kiadhatók, noha nálunk ezen jegyek publicuma legállandóbban látogatja a színházat. E hiányok eredményezik, hogy színházunk egészben véve kicsiny arra, hogy az úgynevezett cassadarabok nagy napibevételt adhassanak, s ez által a nagy tömeget is néha-néha oda csalogassák. Magát a színpadot, annak fekvését és felszerelését illetőleg röviden elmondható, hogy minden bírálaton alól áll.

Ha a színházat merev rendszeti szempontból vizsgáljuk, úgy be kell vallanunk, hogy azt rendeltetésétől rögtön el kellene vonni; mert két szűk és több lépcsőn vezetető kijárata, a karzatnak keskeny lépcsőzete, és a zártszékek alig fél öl széles kijárata mind oly akadályok, melyek tűz esetében megtorlást s az által igen nagy veszélyt idéznek elő. — Ennek tudatában az előjáróság és a szini bizottság a bécsi baleset után rögtön megtartá a vizsgálatot, és a közönség megnyugtatóra elmondhatjuk, hogy az adott viszonyok közt is, az eddigi gyér számban bátran látogathatja a színházat. A mi a színpadnak legnagyobb baja és szegénye, a díszletek és egyéb felszerelések majdnem teljes hiánya, az a tűzvétség szempontjából csak szerencsének mondható, mert a színpadok közti petroleum-lámpák veszélyesek volnának ugyan, de oly kevés a színpad, függöny s egyéb szükséges szerelvény, hogy alig van tárgy, a mi nagyobb tüzet volna képes előidézni; most pedig az előjáróság vizesedények, fecskendő, vizesponyva, homok beszerzése, tűzörök felállítására, a kivezető ajtó folytonos felügyelete és az oldalútczára egy új ajtó vágátása által minden lehető megtett a közönség megnyugtatóra. Szükséges lett volna még egy külön kijárás a karzat számára, de több változtatás nem volt lehetséges, mert a színház osztatlan örökséghez tartozván, arra annak ideiglenes birtokosa nem volt hajlandó áldozni, idegen tulajdonra pedig a város sem költsékezhett: így a rendszeti követelmények szoros érvényesítése helyett átmenetileg

meg kellett elégedni az ideiglenes elővigyázati intézkedésekkel.

Azonban már itt az ideje belátni és tettekkel igazolni, hogy Kecskemét város közönsége nem elégedhetik meg ily színházzal, melynek minden része hiányos, czélszerűtlen, mely rendeltetésének kellek nem felelhet meg, és mint magántulajdon, bérösszeg nélkül a színügynek nem állhat rendelkezésére, a tulajdonos által pedig mindig más célra lesz fordítható, és akkor városunkba színtársulatot sem fogadhatunk be!

A hazai színügy, több sikertelen kísérlet után is, most oly forrongásban, átalakítási stádiumon van, a helybeli közönség pedig kimerültség, vagy a társulatok gyarlósága miatt oly nagy közönyt tanúsít a színügy iránt: hogy az előttünk álló néhány év látszik legalkalmasabb időnek arra, hogy a közönség erejének pihenés engedtesse, egyúttal a színháznak nélkülözése által annak szükségérzete ismét felélesztessék. A színház tulajdonosa rendelkezhetik ugyan az épülettel, de ha a városi közönség néhány évig a a subventiót megvonja, nehezen fog egy igazgató is vállalkozni. — E néhány év alatt pedig a szükséges lépések megtehetőek volna egy városi állandó, és minden tekintetben czélszerű színház előállítására! — Ily munkálat terhe és létesítése csak a város, mint erkölcsi személye lehet, ő adva telket, téglát s birtokában levő többféle építkezési anyagot: de a közönség is járuljon hozzá adakozás, multságok, sorsjáték rendezése, fuvar- és munkafelajánlása stb. által. Csak komoly akarat és kitartás kell, és az előjáróság erélyes kezdeményezése mellett a lehetőleg látszó eszme a város nagy megterhelése nélkül is néhány év alatt valósulni fog. A színházon és színügyön már csak így lehet segíteni!

Halasi.

Rendszabályok a szárnyvasútnál.

Értesítjük az érdekelt közönséget, hogy a szárnyvasútnál az eddig tapasztalt többszörös rendtelenség elhárítására a megérkező sertésszállítványok kiváltásánál, valamint a sertésszállításokra szánt kocsik megrendelésénél az ezalatt gyakorlatban volt általános rendszabályok az állomásfőnökség részéről újra életbe léptetnek.

Eddig ugyanis állomásfőnök a megérkező sertésszállítványokat azon feltevésben, hogy a szállítólevelek lehetőleg a megérkezés napján váltatnak ki, rögtön kivitette a gőzmozdonyra a hízalókba. Az megtörtént, hogy a szállítvány a címzett által ugyan kirakatott, de a szállítólevél harmad-, söt negyednapra, és akkor is többszöri felszólítás után lett csak kiváltva. Előfordult továbbá azon eset is, hogy a sertések osztályozásánál a feladási állomások részéről is fordultak elő tévedések, melyeknek helyesbítése a fentebb jelzett eljárás által meggátoltatott.

Az ezekből előállott sok kellemetlenség, de a teberkiadási pénztár kezelésében is előfordult számos nehézség elhárítása czéljából, ezentúl a következő eljárás fog követettni.

A sertésszállítványok megérkezésük után megtekintetnek és ez alkalommal netáni tévedések az osztályozásban, ott a helyszínen, helyesbítettnek. Azonkivül a szállítványok azonnal ki lesznek váltandók s csak a kiváltás után fognak a hízaló-telepre kivettni.

Miután a szállítványok megérkezésének idejét a sertéshizlalók jobbra előre tudják, felhívhatnak ezennel, miszerint minden esetben a pályaudvaron megjelenni készkedjenek, mert ellenkező esetben a következményekért magukat tehetik csak felelőssé.

A kocsik 24 órával a czélzott berakás előtt az állomásfőnöknél vagy helyettesénél lesznek megrendelendőek, és pedig 8 frt felvétel mellett. A ki ezen feltételek egyikét is figyelmen kívül hagyja, az a rendelt időre alig kaphat kocsit. Δ

Színház.

A múlt szombaton a vigjátékról, tehát jó librettójáról ismert „Tiszt urak a zár-dában” Varney operettje adatott. A jó hír, mely ez operettét megelőzte, meglehetősen közönséget vonzott a színházba, és igen jól esett tapasztalunk, hogy ez operette a milyen kellemes zenéjű és mulattató szövegű, ép olyan jó előadásban került színre is, minél fogva általános tetszést nyert úgy a mű, mint az előadás. Hétfőn megismételtetett ez operette, de sajnosan győződtünk meg, hogy kevesen siettek ismét mulatni. Az előadás ez estén még jobb, tehát teljesen kifogástalan volt. Bokody olyan kedves kedélyű öreg pater volt, hogy az ő természetes játékának nem lehet közvetlenül nem hatnia. Juhász szép énekével és élénk játékaival meglepte a közönséget s örömmel jegyezhetjük meg, hogy e szép hangú baritonista előadásról-előadásra halad, minél fogva buzgalma bizonynyal megteremti jóvendőjét. Szabórol sem mondhatunk ez előadásnál kevesebbet, ő is igyekezett és sikerült neki a hármast illően kiegészíteni. A női szerepek kevés önálló fel-tüntetést keltettek, e tekintetben csak az ensemblekre van a súly fektetve; mindazon-által Kohay Etel szép keringője igen kellemes hatást tett. Az egészről pedig annyit jegyezhetünk meg, hogy teljesen sikerült s bizonynyal fog többször még közönséget hódítani a színházba. — Vasárnap „Körösi leány” Balázs népszínműve adatott először. E darabról csak annyit említhetünk: Balázs írói korsorátja ezáltal nem lett nagyobb ny-mbusú, a színirodalom sem nyert, s hogy az igazgató se nyert, ez legbizonyosabb; mert mintha csak előre sejtette volna a közönség, hogy e darab valami vásári termék, mely csak arra van szánva, hogy czímével közön-séget boldondítson; kevesen voltak. — Szerdán Balla jutalmára a régi romantikus lovagkört jellemző „Hinkó hóhér” regényes dráma adatott. Se ilyen darab nem való a mai kor igényeibe, se a mostani színészek művészete nem áll azon a magaslapon, hogy élvezetet nyerhetne a közönség olyan darab előadásá-tól, jobb volna tehát olyanokkal nem is kez-deni. — Csütörtökön „Bouquillon” Boko-

divál a czimszerepben igen mulattató előadást nyújtott, s némileg kigyógyította a „Hinkó” és „Körösi leány”-féle csömört, s csak az sajnós, hogy ilyenkor kevesen szoktak lenni, mikor a jó darab és jó előadás megérdemelné.

Végül felemlítjük, hogy a kis útezára nyíló ajtó is elkészült, miáltal a kimenet sokkal gyorsabb lehet ezentúl, még akkor is, ha sokan vannak. Csak óhajtható most, hogy minél többen és minél gyakrabban ve-gyék igénybe ez ajtó hasznosságát jövőre.

IRODALOM.

— Az új csödtörvény az azt jan. 1-sejével hatályba léptető három miniszteri rendelettel bővítve második jegyzetszerű kiadásban jelent meg Tetteynél. E kiadás gyakorlati használhatóságát mindenképp a két tárgymutató emeli, mely úgy a törvényhez, mint a rendeletekhez csatoltatott. Ara zsebkijárási és csinosan kötvé 1 frt, nyolczadréthez fűzve 80 kr. — Az új csödtörvények, melyeket az igazságügyminiszter a csödtörvény hatályba léptetése tárgyában kiadott külön-külön is megjelentek a Tettey-féle jegyzetszerű kiadásban úgy nyolczadréthez, mint zsebkijárási. Aruk 20 kr. — A bírói ügyviteli szabályzat 1874 óta jelentékeny módosításokon ment keresztül, melyeket rajta későbbi rendeletek, de különösen a két leg-utolsó ideit, ejtettek. E módosítások a régi szöveg ne-gyedrészt helyezik hatályon kívül s így jó szolgálatot fog tenni az előttünk fekvő Tettey-féle jegyzetszerű kiadás, mely a bírói ügyviteli szabályzatot mai érvényében adja, kihagyván a hatályvesztett §-okat s helyökbe illesztve azokat módosított későbbi rendeletek illető §-ait. A gyakorló jogász e kiadás által sok utánlapozgatástól van megkímélve, melyet külön-ben el nem kerülhetne. Elkétfintve a széles oldalszelek-től, melyek jegyzetekre bőségesen nyújtanak helyet. Ara nyolczadréthez vagy zsebkijárási 60 kr.

— Az új váltóeljárás valamint peres és pe-renkivüli keresked. eljárás, az ismert Tettey-féle jegyzetszerű kiadásban is megjelent, s akár zsebkijárási, akár nyolczadréthez 40 kr-ért kapható. A Horváth és Jókuthy-féle perrendtartással alakban és kiállításban teljesen megegyez e kiadás.

— Hazai történetünk 1848—49-diki nagy eseményei eddig a képzőművészet által nem igen véte-tek tekintetbe, ezen eseménydús korszak jelenetei a festészet által eddig meg nem örökítették. E napokban megjelent két igen szép csatakép, és pedig az isaszegi ütközet (1849. ápril 6.) és a piskli hídnál lefolyt csata (1849. február 9.), mely két kép Ligeti híres művé-szünk tervezési alapján, Weisz Bálint műkereskedő kezdeményezése tolytan készült. A képek történeti hí-séggel mutatják az akkori lokális viszonyokat, nemcsak a tájkép, hanem a hadseregek felállítása és a csaták lefolyása tekintetében. Azonkivül mind a két képen a vezérek hű és könnyen felismerhető arcképei is ábrá-zolják. Az egyiknek Klapka, Damjanich és Aulich tá-bornokok, a másikon Bem, Petőfi és báró Kemény láthatók. A képek érdekesek és művészetileg is sikerül-tek, mire t. olvasóinkat figyelmeztetjük. Megrendel-hető Kann Sámuelnél Bécs, I. Wipplingerstr. 16.

— Megjelentek még és a helybeli könyv-kereskedőknél kaphatók: Dr. Nagy Ferenc: Polgári törvények. rendtartás és végrehajtási eljárás. Jegyzetekkel, utasításokkal és magyarázatokkal ellátva. Második az összes hatálybaléptetési rendeletekkel bőví-tett kiadás. Ara 2 frt. Zsögöd Benő: Polgári törvény-kezési rendtartás és végrehajtási eljárás. Második az összes hatálybaléptet. rendeletekkel; bőv. kiad. 2 frt. 40 kr. — A képzőművészet remekei. Eredeti metszetek után fényképponyommal készíti és kiadja Divald Károly, szövegét írja Wagner János II. füzet 50 pompás fényképponyommal 1 frt. 20 kr. — Zenész-világ. Híres zene- és ének-művészek, valamint művés-zők arcképei és életrajza. Magyar és német nyelven ára fűzve 4 frt. 50 kr., diszkötésben 6 frt. — Soirées dantes, 30 petits dantes tres-faciles különböző szerzőktől 4 frt. — Récréation-Plaisir, 30 dantes tres-faciles különböző szerzőktől 4 frt. — Gróf Szé-chenyi Béla keleti utazása 27-ik füzet. 30 kr. — Magyar lexikon 93-ik füzet. 30 kr. — Képes családi lapok 15-ik füzet. 15 kr. — A magyar nemzet családi könyvtára: Arany, Toldi szerelme. 4-ik füzet 40 kr. — Viszontlátás, ma-gyar-induló: szerző ifj. Fahrbach Fülöp, kiadja Tá-borszky és Parsch. Ara 60 kr.

UJDONSÁGOK.

— Lapunk mellékletének tartalma: Czél és eszköz. Tízszek statisztikai kimutatása. Kül-földi kiállítások és versenyek. Az ember a ter-mészetben és a társadalomban. Vegyes hírek. A falu boldondja.

— A korcsolya-egylet a héten a piacon lengetvén hivogató zászlóját, sokan kimentek a hivatalos jégpályára. De a tava-sziasan sugárzó napfény olvasztó hatása alatt ismét csak vízzé vált a jó remény, és úgy halljuk, többen önkénytelen megkezdtek ott az olesó fürdő évadját.

— A Katona-emléktábla felállítása érdekében közönségünk körében nagyobb mozgalom indult meg: a nagy költő emléké-hez méltóan annak születésnapát megjelölni. Pár nap mulva az aláírási ívek is szétküldet-nek, s mint halljuk, fiatalságunk egy részé február hó közepe táján ugyancsak e czélra zártkörű táncestetélyt rendez. Lapunk szer-kesztősége e czélra bármely csekély összeget is elfogad, s azt hirtalpig nyugtázza.

— Gyász-hír. Özv. Christofori Deme-terné szül. Juhász Ilona asszony f. hó 20-án élete 67-dik évében végelgyengülés követ-keztében elhunyt. A boldogult egyike volt városunk legadakozóbb, legjótékonyabb s áldozatkész hölgyeinek; a hol a közczél, szükség vagy emberbaráti érzület követelte, az ő nevével mindenütt találkoztunk, s ál-lása és tehetségéhez mérten bőkezűleg igye-kezett a jótékony adóját leróni. Mióta évekkkel előbb egyetlen tizenhat éves szép leányát a halál elragadta tőle, azóta búsko-molyságba esett, s visszavonultan élve, egye-düli vigaszt a jótékonyág gyakorlásában ke-resett. Most ő is elköltözött a béke és nyu-galom honába. Temetése a görög nemegye-sült szertartás szerint ma d. u. 3 órakor fog végbemenni. Áldás és béke hamvaira!

— Lengyel Lajos, a helybeli kir. törvényszéki fogházból 1881. december 29-én reggel 3 negyed 8 órakor megszökött, 8 évi fogházra elítelt fellebbezett fogoly, január 19-én reggel 10 órakor a budapesti kir. ügyészség által a helybeli kir. ügyészséghez kísértetett. — A szokás módjára néve Len-gyel azt adja elő, hogy a halottas kamrából egy hosszonyelű ásót hozott ki, azt a fal kö-zelében levő vágottfa boglya oldalához és a falhoz támasztva, annak segélyével kapasz-kodott fel a kőfalra; azután visszahajolva, az ásót is magához véve, az 5 méter mély-ségbe leereszkedett, mely alkalommal térdén nagyobb sérelmet kapott, és kevésbé mult, hogy a csatornába nem bukkott. Ezután a csatorna mellett Pacsu Mihály ügyvéd úr háza háta megett a kitorve levő léczkerítésen ke-resztül kijött, de az ásót a kerítés mellett hagyta. Innen a görög templomnak indult és a Széchenyi-útezen át kiment a szőlők közé. Az országútra csak Lajos-Mizsén tért ki, addig mindig a szántóföldeken és mezőkön haladt. Másnap reggel 9 órakor ért Sorok-sárra, hol megpihent, mert addig sehova be nem ment. Soroksárról Pestre ment, hol egy nőnél kapott szállást. Pestről Kőbányára ment ki, hol egy hízalóbeli „etető” ember, ki Lengyelt a fogházból ismerte, fogta el, mi-után tudta, hogy 8 évre volt elítelve, gya-nitá tehát, hogy szöknie kellett. Lengyel ugyan azt adta elő neki, hogy az appelláta

TÁRCZA

R o l a . . . !

Ha bárányfelhős nyári estén,
Magának enyhülést keresvén,
Bolygok a virágos réteken:
Elgondolom, a rétvirága
Bár üde, bájos ámde nála
Még bájosabb szép kedvesem.

Ha elmegyek hol árnyas erdő
Csaltitja közt cseng a csevegő,
Gyémánt színű kicsiny patak:
Bár elgyönyörködöm e hangon,
De azt hiszem, hogy kis galambom
Még sokkal csengőbbben kacag.

S ha égre nézek esendes éjjel
Melyen szikrázó tünde fényfel
Ragyognak a csillagsorok:
Hiszem, a menny van túl az égen,
De szép imádoztam szememben
Még szebb menyország mosolyog.

És hogy ha kösziklákra lettem,
Oh akkor azt sejteti lelkem;
Hogy az imádot szép leány,
Az, a kiért epedve égek,
Büszkebben mint e szikla bércek,
S hidegbben tekint reám!

Z . . . . . G . . . .

A gentleman.

Szaturusz és Filyrának (a lantkedve-lőnek) fia, Chiron, a leghíresebb — Homérosz

szerint a legigazságosabb — kentaur. A viszony, melynek gyümölcse, tiltott volt, mert Szaturusznak volt már törvényes hitestársa, Rhea, a ki egyedül és kizárólagosan igényelhetette férje szerelmét. De, ha Jupiter sássá, bikává s hattyúvá változhatott, hogy saját élete párját, Júnót rászédje s áldozatait megközelítse, Szaturusz is tudott magán segíteni, ott kezdte, a hol ma rendszeren végezik: lóvá lett, s úgy látogatta meg kedvesét. Mint látjuk, a görög istenek semmivel sem jobbák vagy rosszabbak a régi és új embe-reknél s a rozsz példák már hajdanában is megmontatták a jó erkölcsöket. De a hiba maga magát boszulta meg s a tiltott szerelem gyümölcse. Chiron, kentaurrá lett: Filyra szülöttje felében ló, felében ember volt. Mindazonáltal kiváló származása megtagadható nem volt, ereiben a halhatatlanok vére folyt s így a boldogtalannak születését behomályo-sító folt daczára kedvezőbb helyzet jutott osztályrészeül, mint a legboldogabb halandónak. Thesszáliában a gyógyító erejű füvekben gazdag Pelion hegyén lakott s tőle származott a chironidák híres orvosló nemzetsége. A szintén halhatatlan két testvér, Apollo és Diana, tanította vadászni, gyógyítani, lanton játszani, testgyakorlatra és jóslásra. Mind-ezen ismeretekben ismét ő teszi részessé a hozzá a Pelionra vitt hölgygyermeket, a gyors lábú Achilleszt, Jázont, a fűvész Eszkulápiuszt, a Herkulussal sikra kelő Aktéont, Peleuszt, a Minotauros leverőjét Theze-üst, Milanont, Telemachosz mesterét, a lovak megfékezésében kitűnő Neaszt, a ravasz Ulyssesz, Diomedesz, a kinek lovai emberhúst ettek, az egymástól válni nem tudó remek két lovat és testvért, Kasztort és Polluxot, és a feldúlt Trojából néhány hajóval menekvő kegyes Eneaszt, Anchizesnek

és Vénusznak fiát, a ki Itáliában megérkezve némelyek szerint Laviniumot, mások szerint magát az örök várost Rómát alapította. Nincsen még egy olyan mester, a ki tanítványából ilyen névsort tudna összeállítani! Családi élete sem maradt rideg; neje Chariklo, a kiről nem lehet egészen biztosan megmondani, ha vajjon Apollónak vagy inkább a titánida Perszésznek volt-e leánya? három gyermekkel ajándékozta meg, egy fiúval Karysztoszsal és két leánnyal, a kiknek egyikét majd Okyrrhoónak, majd Melanippének, másikat pedig Endeisznek nevezték s Eakosz királyhoz ment férjhez. Azon kitűnő gondoskodása és hősies magatartásánál fogva, melyet unokája Peleusznek, a többi kentaur támadása ellen való megvé-désénél tanúsított, méltán nevezhető a lov-gias bátorság mintaképének: unokáját kimenti a többi őt megölni szándékozó kentaur ke-zéből, visszaszerzi részére a kardot, melyet az argonata Akaszthosz elrejtett, megháza-sítja Thetiszszel s az esküvőn megajándékozta azon lánzsával, melyet később Achillesz hordott magával. Meglátogatták útközben Chiront az argonauták is, a kik Kolchiszba hajóztak, körülbelül ugyanoda, a hova Enének két fiát Hunort és Magort az üldö-zött szarvas vezette, hogy az aranygyapjas kost megszerezzék; Chiron megáldotta őket s bizonyára vendégszeretettel fogadta a bátor tengerészeket. Chironban tehát, daczára annak, hogy csak kentaur (bikaviador), föl-találjuk mindazon sajátságokat, melyeknek összességét a görögök kalokagathianak neveztek s a szóférfiok magyarul igazi derék-ségnek neveznek: előkelő egyéniségek gyer-meke, ereiben nemes vér folyik, jó szívé, értelmes s azt, a mit tud, valamint azt is, a mie van, szívesen s minden nyereszkedési

vágytól mentten mindenkor kész megosztani azokkal, a kiket magához illőknek tart; gondos családapa, a ki megválogatja menyét és vejét s mint nagypapa unokájáról sem feledkezik meg; vendégszerető és békés termé-szetű s hogy az emberiség szívet megható nyomorán enyhítsen, a füvek gyógyerejét kutatja; de békés természete nem terjed annyira, hogy ott, a hol jogot és igazságot lábbal lát tapodni, tétlen maradjon; nem avatkozik ugyan a mások dolgába, de annál hathatósabban tesz és intézkedik ott, a hol véreibe magát érzi megtámadva; jó barátait az argonautákat csak megáldja, de unoká-jának már tettegel kel védelmére, leveri ellen-feleit, kiszabadítja kezökből s hogy hasonló megtámadást mások nyomatkosabban üz-hessen vissza, unokáját sajátkezüleg készítet dárdával ajándékozta meg s ez oly jó esz-köznek bizonyul, hogy még dedunokája is használhatja. Cselt nem használ sehol, még a harezban sem, noha a csalátuk ákombá-komát jól ismeri; ebbeli jártasságát csak a mások csaláságainak felderítésénél alkalmazza, mint például akkor, mikor az Akaszthosz által elrejtett kardot fedezi föl. Legyőzött ellenfeleitől nem vesz el semmit, csak azt, a mit azok tőle, vagy övétől elraboltak s mivel díszes paloták, fényes termek, rab-szolgákból álló hadak a sorstól nem jutottak osztályrészeül, beéri pelionai egyszerű lakával s azzal a mit a vadonban szükségletei fede-zésére fölhalálhat. Szeretőkre nincs gondja, mert szívében csak nevének, gyermekeinek s unokájának ad helyt s a mivel mestereinek tartozik, sokszorosan téríti vissza a tanítvá-nyainak adott oktatásban. Szóval Chiron tetőtől talpig gentleman s mivel előtte más ilyen nem említették, az első gent-leman.

elengedte a 8 évet, de az önkéntes rendőr nem engedett, hanem a kapitánysághoz kísért. Innen Budapestre kísértetve, a személyleírás alapján, mely még a szokás napján széküldetett, kiléte megállapított, és azon okból, mert Kőbányán pulykát lopott — mit azonban Lengyel tagad — átadott a budapesti kir. ügyészségnek, a honnan az itteni kir. ügyészség megkeresésére az itteni fogházba szállított.

— A „Kereskedelmi Csarnok” helyiségeiben, úgy értesülünk, erősen járja a kártya. Különösen sajnáljuk ezt a fiatal nemzedékre való tekintettel, mely szórakozási helyén nem a legjobb példát látja maga előtt.

— Kovács Pál barátunk, a „Kecskemét” szerkesztője, úgy értesülünk, fogságban lefordítja Kolbenheyer bieltzi tanár „Die hohe Tatra” (A magas Tátra) című művét, mely a Tátraturisták közt közkeletűségnek örvend. A fordítást, mely a tavaszhoz már meg fog jelenni, az eredeti mű kiadója Prochaska a tescheni könyvkereskedő fogja kiadni. Megemlítjük, hogy ez az első magyar Tátra-Kalauz és mint ilyen régen érzett hiányt pótoland.

— A városi belvizeknek a Tiszába miként leendő levezetése iránt a városi közönség s Csongrád megye részéről kiküldött vegyes bizottság helyi szemlét f. hó 22-ikén vasárnap tartja a Tiszánál, mely alkalommal városi közönségünket Tóth István tanácsnok és Zombory László tisztifőgyőző képviselik; mint kormánybiztos pedig Fekete I. csongrád megyei főgyőző szerepel.

— Az „Olvasókör” f. évi február hó 4-ikén tartandó bálja oly imponánsnak ígérkezik, minőt csak egy teljes népszerűségnek örvendő bál várhat. A közönség körében nagy az érdeklődés, a rendezőség pedig mindent elkövet a közönség igényei teljesítésére. Hölgy közönségünk külön meglepetésben is részesül. Mint halljuk, vidékről is többen készülnek e bálra.

— A vasúttól vezető köút a halasi kapuig oly döcögős, hogy kocsin alig lehet rajta közlekedni. Reméljük, hogy városi hatóságunk a tavaszszaki jókor hozzálat a makadamozás folytatásához.

— A „Kecskeméti vidéki Gazdasági Egylet” tagjai értesítettek, miszerint a választmány által hiteles helyről jófajú gőrgő- és finom cukordinnye magvak szerzetve be, ezek, valamint a városi műkertben termelt 18,000 darabot tevő nemes füzdugványoknak az egyleti tagok között leendő díjtalan kiosztása a választmány által elhatározott; annál fogva föl hívatnak az egyleti tagok, miszerint mindkét irányban illetékes részleteik átvétele végett, szóval, vagy egy levelező-lapra irandó pár sor útján, alólírott nál mielőbb jelentkezni sziveskedjenek. Cserekléyi Károly, egyli. jegyző.

— A jelmez bál, mi minden irányban nem vált hasznossá? — Nemesak a bálruhák és jelmezkészítők s kereskedők örvendtek a nagy keresletnek; — nemesak a díszítők, zenészek, vendéglős stb. leltek abban elég jó keresetet, hanem utóhatásában még a fotografianak is jövedelmet csinált. A jelmez bál vendégek ugyanis az első jelmez bál — no meg saját jelmezeik megörökítése végett is tömegesen siettek magokat lefényképez-

tetni, úgy hogy Csókás László derék fényképészünk két hét óta alig győzi a sok jelenben megjelenőt többszörösíteni. Bizonyára ő járt legjobban, mert bál kiadása sem volt, miután ott sem volt, mégis legjobban szemügyre vesz minden jelmezt, s a mellett még haszna is van belőle. Dícséretére legyen egyébiránt mondva, hogy teljes erejéből igyekszik is a costume-bált a maga eredetiségben hiven megörökíteni, s volt alkalmunk meggyőződni, hogy a hófehérkétől kezdve le egészen Gündör Sándorig mind megannyi sikerült példányai nemesak a jelmez bálnak, hanem Csókás műtermének is. Kívánatos lenne valóban, ha a lefényképezett jelmezekből egy teljes albumot állítana össze, mely mint az első jelmez bál emléke is igen sok szíval díszére és előnyére válnék.

— A közönség érdekében tudatjuk, hogy a vasúti állomáson a legjobb animál darabköszén kapható, mely egyebütt úgy halljuk már elfogyott. Ugyanott tölgyfa, bükkfa és gyertyánfa olcsó áron kapható.

— Az Iparegyesület f. hó 28-ik napján saját helyiségében könyvtárának gyarapítására 50 kr. belépőtíj mellett zártkörű társas táncestélyt rendez, melyre az egyesület t. tagjai ez úton is tisztelettel meghívotnak.

— Vadászati statisztika. Miután február hó 1-ével a foglyok- s nyúlakra a vadászati tilalom bekezdése; a társas vadászatok idejét már lejártnak tekinthetjük. A társas vadászatokon, melyek az idén tartottak, a vadászok száma majdnem mindig megegyezett az elesett vadak számával, sokszor azonban túl is haladta. Összesen az egész idején mintegy 350 db. nyulat lőttek.

— Önvád. Swasza Venczel szökevény honvéd, ki rablásért ráért börtönbüntetését tölti Vácson, a legközelebb mult karácsonyünnepek alkalmával a börtön papján olyan vallomást tett, mintha az izsáki postán elkövetett rablógylósságnak ő volna az elkövetője. Tudvalevőleg ezen büntetést más egyén van vállalva, annál fogva Swasza Venczel vallomását — bár sok ok lenne rá, hogy figyelmen kívül hagyassák — számba kellett venni, miért is intézkedés tételét arra, hogy a helyszínen igazolja be a rablógylósságnak általa lett elkövetését. Tegnap volt vele a kirándulás a rablás színhelyére, de hogy minő eredménnyel, azt lapunk zártáig megtudunk nem sikerült.

— Kitüntetés a honvédségnél. Dr. Szeless József urat, a helybeli takarékpénztár igazgatósági elnökét s lapunk belmunkatársát, ki mint szabadságot állományú honvédszázad tiszt tizenkét évi hadkötelezettségének eleget tett, közelebb azon kitüntetés érte, hogy a nagyméltóságú m. kir. honvédelmi miniszter úr 1881. december 22-ikén 6267. sz. a. kelt rendeletével nevezett főhadnagy úrnak „a szabadságot állományú tiszt kötelességében tanúsított kiváló buzgó-ságáért, és a honvédelmi tevékenységében tanúsított odaadásáért dícsérelt elismerését nyilvánította”, mely rendelőt tisztí parancs által lőn az ezred tisztikarának tudomására hozva. Nevezett főhadnagy úr egyszersmind mozgósítás esetén csapatszolgálati beosztás alól felmentetett s a 7-ik hadtest főhadiszállásához osztott be.

— A Gazdakör ma éjjel tartotta meg

első bálját. A késői órákban, midőn lapunkat bezárjuk, a fesztelen jó kedv magas hullámokat ver a megjelent díszes társaság körében, mely főleg városunk legelőkelőbb gazdaközönségéből rekrutálódik. A bájos hölgy-koszorúból feljegyeztük magunknak sebtében a következőket: Szeless Aranka, Vagner Julia, Pánczél Emma, Gyenes Teréz, Héjjas Sári, Héjjas Teréz, Héjjas Mariska, Szappanos Juliska, Muraközy Eta, Papp Mariska, Nagy Terus, Szabó Mariska, Zágonyi nővérek, Gyenes Terus, Darányi Mariska, Szokolay nővérek, Laczy nővérek, Szappanos nővérek. E kitünően sikerült bálról, mely a Beretvási szálloda feldíszített alsó termeiben tartott, jövő számunkban bővebb tudósítást hozunk.

— Színházi játékrénd Vasárnap 22-dikén az eredeti nemzeti színműirodalom egyik legkiválóbb terméke „Mátyás diák, vagy a czinkotai nagy itcze”, énekes bohózat kerül előadásra. Hétfőn Molnár György keddi első fellépésre készültek miatt nem leend előadás. Kedden 24-én megkezdik csak néhány előadásra terjedő vendégzereplését Molnár György úr, színművész. Az ő vendégzereplése alatt több nagy-szabású színmű kerül előadásra, első fellépő „Othello” leend. E héten lesz Juhász Sándor jutalomjátéka is, „Szép juhász” énekes népszínművet választá és abban a juhász szerepét fogja játszani.

— Meghaltak f. hó 14-től 20-ig. 14-ikén: Cseh Mihály leánya Eszter 4 hónapos, görög; Kasza Sándor fia Károly 15 éves, vízkór; Tanczos Ferencz Horváth Anna 44 éves, méhrák. 15-ikén: özv. Sztkirályi Tóth Jánosné, szül. Tomó Mária 78 éves; végelgyengülés; Bakó Ferencz agglegény 62 éves, szélhűdés. 16-ikén: Tantó Ferencz fia Sándor 5 éves, tüdőbaj; V. Miklós György özv. földmives 69 éves, gümőkór; Kovács József volt városi ör 75 éves, végelgyengülés; Kállai Mihály nős napzsamos 67 éves, végelgyengülés; Vörös Sándor fia Sándor 4 hetes, görög; Bakó Péter fia Ferencz 5 éves, vízkór. 17-ikén: Börönte Imre fia Péter 9 éves, tüdőbaj. 18-ikén: Hegedűs Julianna Horváth Istvánné 51 éves, szélhűdés; Sánta János fia Mihály 7 éves, hátrýszégek; Harkai István özv. gazdálkodó 75 éves, szélhűdés; Szöke Pál nős kertész 81 éves, végelgyengülés; Nagy Rozália törvénytelen fia Ferencz 6 napos, görög. 19-ikén: Mészáros Erzsébet Hajagos Istvánné 26 éves; Sutus Juhász János leánya Anna 1 hetes, görög; Virág Magdolna törvénytelen fia József 2 éves.

PAPIRSZELETEK.

Különös új évi ajándék. Egy házaspár ült tanácsot az új évi kiadások felett. „Mit is adtam én neked a mult évben?” kérde a férj. „No hát a prémes fölötöt, a mit hitelben vásároltál. Igaz! Tudod-e mit? Majd mostani újévi ajándékkal kiízetem azt neked.”

„Nem ér biz az a himlőoltás egy fakóvát se, nemzetes uram!”

„Már miért ne érne János?”

„De tudom én azt. Taval is átment a szekér a gyermekemen, pedig hát be volt oltva az istenadta.”

Szobaleány: „Nagysága, hogy tetszik az új arczképem?”

Ürnök: „Igen szép Mari, de ismerd el, hogy a fényképész hízelt egy kicsit.”

Szobaleány: Hízelt? még meg sem ölelt, nem hogy hízelt volna!”

GAZDASÁG.

Teendőink január havában a kertipar, gyümölcsészet és szőlészet terén.

Nekünk homoki gazdáknak a kertipar, gyümölcsészet és szőlészet terén követendő utat maga a természet mutatta ki. Belátták ezt őseink, midőn a gabnatermelésre nem épen alkalmas területeknek gyümölcsfákkal, szőlőkkel beültetését s ekként azok hasznosítását oly kitünő sikerrel keresztülvitték.

el másnak. „A ki az igazságot szereti — mondja Arisztotelesz — még hallgatásában is az igazságot tünteti föl.” A ki tehát ott hallgat, a hol ezzel mások tévútra jutását eszközli, nem hazudott ugyan szóval, de hazudott tettel s a gentleman nevére többé igényt nem tarthat.

Továbbá kellékként megkívánatik a lelkület nemessége; köznapai érzelmeknek előtérbe nyomulása lehetetlenné teszi a magasabb eszményeknek figyelemmel való kísérelését, avagy követését s a legkiválóbb gentleman csakhamar mammonimádó kinskaparóvá válik, zsugori, fukar szellemű, vagy szellemtelen élvadász s a ki szennyet báronnyal és selyemmel takar, bünt pénzzel jutalmaz meg. Az ilyen ember látszat szerint lehet gentleman, de valódi gentleman előtt sohasem lesz azzá, hanem marad hitvány himpellér, ha nem is mondják róla. A lelkület nemességének következménye a lelki nagyság vagy nagylelkűség, a férfi legszebb erénye, mely még gyengeségében is dícső. Ki maradna érzéketlen, mikor Leár mindenét leányainak ajándékozza s a frank király Korde-liát veszi nőül, a ki hozományul atyja átkát kápjá áldás helyett? E lelki nagyságnál fogva a gentlemanben a hatalmas erélylyel a legnagyobb türelem párosul, két oly tulajdonság, mely éret és fáradtságot, szorgalmat és kitartást igénylő munkánál mellőzhetetlen. Tétlenül semmiféle gentleman sem tölti idejét, tétlenség lévén a bűn első és főforrása, hanem komolyan foglalkozik valamely az emberiségre nézve átvív munkával, nemesítve a saját s a hol lehet a mások szívét, mert: „a jó szívből jó a jó gondolat!”

Gyöngédségénél fogva a gentleman kerülni tud minden oly szót, mely sértő lehetne s kitér minden oly alkalom elől, mely esetleg

E téren tehát nekünk utódoknak nem új úttöréssel van dolgunk, hanem csak a már kész úton — apáink jó példáját követve — szükséges oly kitartó erélylyel haladni, mint azon szorgalmas ösök, a kikről egyik jeles gyümölcsészünk dícsérelve megemlékezve ezt írta: „én részéről, hol a gyümölcsészet terjesztésére buzditani akarok, ott Kecskemétet állítom fel példának.”

De az apáink irányában nyilvánult eme kitünő elismerésre érdemesnek lenni a mai időben hogy nem csekély feladat, észrevehettük a mult évi budapesti országos gyümölcs-kiállításán, midőn ott az ország különböző részeiből való nemes faj-gyümölcsökkel alig versenyezhettek a gazdasági egyesületünk buzgalmából összegyűjtve kiállított legszebb gyümölcseink, tehát azoknál több szorgalom, nagyobb haladás mutatkozik ez idő szerént.

Most már mi vesszük azokat buzditó példánul, különösen az itt hiányzó vagy csak gyéren tenyésztett nemes gyümölcsfajok meghonosítása illetőleg szaporítása és a talajnak termékenységére való alkalmassá tétele tekintetében.

Megtanulhattuk e kiállításon, melyek a legkeresettebb, legkitünőbb gyümölcsfajok, s azok miként tenyésztetnek; ennél fogva hogy túlszárnyaltatva ne legyünk, mind azt, a mi a világ piacán legnagyobb kelendőségnek örvend, a mi legértékesebb, okvetetlen meg kell szerezniünk, és pedig most, jelen időszakban, hogy majd az ojtás, nemesítés ideje ha eljő, készen legyünk az anyaggal.

Ismételjük tehát, most van ideje mindenféle nemes gyümölcsfajokra az ojtógalyak s csemeték iránti gondoskodásnak, tegyük lépéseket idejében ezek beszerzése iránt.

Igy vagyunk a kertiparral is, — túlszárnyaltatás fenyeget bennünket itt szintűgy, mint amott; — mult évi kiállításunk alkalmával csak egy kiváló és elismerésre méltó példát láttunk Kun Anna kisasszony kertészeti iparában, kinek valóban teljes elismerést kell nyilvánítanunk e téren kifejtett buzditó szorgalmáért.

De még inkább hátra vagyunk maradvá a szőlészet s borászat terén; elannyira, hogy igazán megdöbbenőleg kell kinyilvánítani, miszerént a régi időben virágozott szőlészetünk, földmívelésünknek a gabnatermelés után eme legfontosabb ága, rohamosan hanyatlak.

Igaz, hogy kedvezőtlen évek is jöttek reá mostanában; s azt sem lehet tagadni, hogy közgazdaságunknak ezen jelentékeny ága, árva-gyermekként sinlődik; sem az államhatalom, sem a társadalom részéről nem részesítetik a szükséges pártolásban és nélkülözhetetlen támogatásban; maholnap oda juttatja egyfelől az óriás fogyasztásadó, másfelől a magasra emelkedett munkabér, a törvényhozó hatalom által eltűrt mesterséges bor-árulás, a subapalinka, vizezet s végtére a mai viszonyokkal meg nem férő regale stb., hogy élete jelenleg csak nyomorult tengődés.

Hanem azért még sem mondhatjuk igazoltnak, — legalább a jövőt tekintve nem — az e téren, különösen a vagyonosabb gazda osztály részéről nyilvánított részvétlenséget; az utókor előtt felelősök vagyunk minden e téren tett mulasztásainkért; ígyjük el, könnyebb az okos elődök által készített jó utat fentartani, mint új nélkül bolyongani; a gabnatermelés sem oly kimeríthetetlen, hogy más földmívelési ágak

Gentleman?! mi az a gentleman? fogja valaki kérdezni. A kérdésre határozott feleletet adni nem oly könnyű, mint első tekintetre látszik. A gentleman oly testi és szellemi sajátságok összessége, a melyeket nem minden nap lehet egyesülve látni, másrészt kiválósága daczára is eltűr oly testi és szellemi fogyatkozásokat, melyek magukban véve gentlemanhez nem illők ugyan, de az emberi gyarlóság elkerülhetetlen kísérői lévén, a körülményekhez viszonyítva esetleg a gentlemani minőség sérelme nélkül megbocsáthatók. A gentlemanek például nem szabad indulatoskodnia, de az illem határain belül maradó jogosult kifakadást nem lehet hátrányára magyarázni; a gentlemannek továbbá edzett, erős embernek kell lennie, de ha nem bűnök miatt gyenge és vézna, ép oly gentleman, mint Chiron, vagy Nagy Sándor. A miből kiderül, hogy a gentleman jellemző sajátságok inkább lelkiek, mint testiek. Mindaz a mi férfias lelkületet tanúsít, nemes szívre vall s megjelenésében természetesen idomos és illedelmes, a gentlemanhez illő, a mi ezen kívül esik, az nem az. Így fogta föl a kérdést azon nevezetlennül maradt diplomata, a ki Plon E. és társánál Párizsban 1880-ban „Le gentleman” című könyvecskét adott ki s a fölvetett kérdésre azon feleletet adja: a gentlemannek sem külsején sem belsőjén egyáltalán semmi aljas sincsen és soha őt úgy a legnagyobb, mint a legkisebb alkalmaknál, nem hagyja el akár a lelkület nemessége, akár a gyöngédség.

A gyakorlati emberismeretben jártasságot tanúsító szerző, látni való, a belsőnek nevezhető lelki sajátságok mellett súlyt fektet a külsőkre is, tehát úgy magára a testre, mint arra, a mi azt takarja, az öltözetre. Aljas magaviselet vagy magatartás tehát,

például bizonyos mimikus czélzás már egy-magában elegendő arra, hogy a gentlemant a minőségétől megfoszssa: igazság szerint úgy sem lehetett az, mert nem volt „egyáltalán” mentt az aljastól, hanem mint kiderült, esetleg hajlandósággal bírt reá. És valamint a szentírás szerint az, a ki gonosz vágygyal néz a más nejeire: immár vétkezett ezzel az ő szívében, úgy az a férfi is, a ki aljasat gondol, vagy gondolva feltételez másnál, immár megszűnt gentleman lenni az ő szívében.

A lelki sajátságokat tekintve a gentleman első és elkerülhetetlen kelléke ennél fogva az, hogy jellemének alapvonása a legszigorúbb becsületesség legyen; a többi mintegy magától jó s a jószívűség kivételével többé-kevésbé alárendelt szerepet játszik. Igéret ne maradjon csak igéret, hanem teljesíttessék, szó váljék tette, ige testté. Utógondolatok a gentlemant diskvalifikálják, néha már akkor is, ha még a becsületesség rovására nem történnek; ide tartozik minden ámitás, hitegetés, csalogatás, habár az az ámitott, hitegetett vagy csalogatott javára és előnyére válik. A becsületességet sarkon követő igazságosság és jogérzet a gentlemant a törvények szigorú megtartására kényszeríti, de ismeri s még inkább érzi Szeneka mondását: „a becsületesség gyakran tiltja azt, a mit a törvény megenged” s azért óvakodik minden oly egyébként jogos lépéstől, a mely a humanitással és méltányossággal ellenkezik. A hol magára kell alkalmaznia a szabályt, ott szigorú s később terhe alatt összerokadni, mint mások rovására a törvénytelenesség nyújtotta netáni kedvezményben részesülni. Ebből folyólag a gentleman igazmondó: a gentleman nem hazudik, annyira nem, hogy az úgynevezett szükségből való ártatlan hazudást sem engedheti meg magának, feledheti

bántólag hathatna reá, barátai iránt, a kik csakis teljes gentlemanek lehetnek, bizalmas, mert nincs oka attól félnie, hogy mögötte rosszul fognak róla beszélni vagy kinevetik, ha nem minden találna úgy menni, mint tervezte, vagy egyik-másik gondolata különc-ködésnek tetszhetik; tudja, hogy a miként ő tiszteli a mások véleményét, azoképen mások is tisztelettel viseltetnek az ővé iránt, a minthogy kell is mindazt tisztelni, a mit más jónak, igaznak és szentnek tart, jóllehet eltérő véleményben vagyunk felelő: csak aljas lelkület ne tessék meg rajta! De barátai bizalmát csak annyiban veszi igénybe, a mennyiben ezek jónak látják őt abba beavatni. A ki nem barátja, az iránt akár feljebbvalója, akár alárendeltje legyen az, annyi tiszteletet tanúsít a mennyit az illető igényelhet, a nélkül, hogy amaz irányában arrogans vagy szolgáló lelkületű; emez irányában zsarnok, vagy pajtáskodó volna.

Nem kell azonban azt hinni, hogy gentleman csak nagy úr lehet; mint a költőnek, úgy a gentlemannek is születni kell. De a születés még magában véve nem elég, hanem azzá kell nevelődnie is: az előbb Finum Rózsit, később Feledi Boriskát visszazásítató Gündör Sándor lelkében, daczára annak, hogy csak parasztlegény, épen úgy, vagy talán még jobban megvan a gentleman kelléke, a becsületesség, jogérzet és gyöngédség, bátorság, kitartás, türelem, mint az államférfi Foxban, vagy Pittben, a kik közül amannak nem kevésbé válik hátrányára, hogy fulig adósságban úszik. De adósságait kifizeti s ezzel eleget tesz gentlemani kötelességének.

Don Caesar.

Czél és eszköz.

Az alkotmányos mozgalmak mámorát, melyek hosszú megszakítás után az újdonság ingerével elszédítettek, a társadalom minden rétegében bizonyos fásultság, quietistikus egykedvűség váltotta fel. A képzeletszötte álom szétfoszott; a kijózanító valóság hideg lehelétét érezzük mindenütt.

A kiábrándulás bekövetkezett, s ezzel a szemlélődés, a tételődések és szemrehányások is napirendre kerültek. Megütődve kérdezzük, honnan állapotaink ez általános ziláltsága, melyet annyi nemes ambitio s oly nagyratörő munkásság látszólag legkevésbé sem érdemeltek meg?

És állambüleséseink, nemzetgazdászaink azt felelik: nagy állami politikát üztünk, túlbecsültük erőinket, könnyelműen gazdálkodtunk, a romlás így elkerülhetlenné lön. És e nézetben kétségkívül sok igazság van. Csak hogy a követett hibás politikának, a gondatlan gazdálkodásnak mélyebben rejlő okai vannak, melyeket komolyabb figyelemre legalább kevesen méltatnak.

Nézetünk szerint minden politikai élet csak a társadalmi és miveltségi állapotoknak visszatükrözése. A hol ziláltak, rendezetlenek a politikai viszonyok, ott bizonyára a társadalomban, a nép elhanyagolt miveltségi viszonyaiban rejlik az ok. A mely nemzetnél nem találunk ép, egészséges társadalomra, ott nem lehet egységes, számbavevést követelő közvélemény, s így a közérdekek prosperálása is csak kevés kilátással kecsgethet.

Nekünk úgy látszik, hogy állami magánviszonyaink ziláltságának egyedüli oka, hogy építettünk alap nélkül, elvetettük a magot, mielőtt szántottunk s a talajt kellőleg praeparáltuk volna.

Visszanyertük ősi alkotmányunkat, kezünkbe adatott saját sorsunk intézése. És e széleskörű szabadságban hasztalan keressük az egyik megelégedését s az állami lét megszilárdulását.

Egy nagy igazság szomorú megpecsételését látjuk ebben. A politikai függetlenség, szabadság magában még nem teszi boldoggá, megelégedetté az embert. Pedig utóvégre is ez czélja az állam missiójának; a szabadság, melyet sokan czélják tartanak, csak eszköz a czélhoz, — a társadalmat, az államot alkotó egyének boldogságához.

De éppen ez igazsággal, mely szerint a legkorlátlanabb szabadság mellett is lehetünk nyomorultak, természetszerűleg összefügg egy másik igazság is, t. i. hogy a szabadság alapja is, mint czélja, az egyénben rejlik. „Minden ember szabad, s a ki eljutott odáig, hogy nem akar rabszolga lenni, azt nem is lehet rabszolgává tenni“.

A dolog e szerint mindig csak azon fordul meg, hogyan tehetni az egyént szabaddá, mert a mely államban az egyének szabadon gondolkodó, függetlenségért hevülő polgárok, az az állam politikai rabigába sem görnyedhet tartós ideig soha.

Mindig és mindenütt veres fonálként húzódik végig az emberiség történelmében az igazság: a szellem erősebb a fegyvernél, az erkölcsi erő a vad erőszaknál, és a mely nemzetnél romlatlan közszellem uralkodik, hol a műveltség magas fokra emelkedett, s a polgárok szilárd és szívós jellemekké izmosodtak, ott a szolgaság tartósan sohasem ütheti fel fejét.

Az ily nemzet vagy politikailag is szabad lesz, vagy elpusztul a föld színéről, — de rabszolga nem lehet.

És nem ezt tapasztaljuk-e az egyénnél is?

Ki a műveltség magas fokára emelkedett és uralkodni tud önmagán, az börtönben, fogságban is szabadnak fogja magát érezni. Midőn egy nagy ember tengeri rablók által elfogatván, kérdezték: „mihez ért?“ „Az emberek kormányzásához — felelé — azért annak adjatok el, kinek úrra van szüksége“. A barbar cimber poroszónak kihagyatott kezéből a bárd, midőn nemzete legigazójának, a nagy Mariusnak kivégzése rábizott. Sokrates a méregpohárral kezében szabadabb és boldogabb volt bíránál.

A népek és államok függetlensége is tehát pusztán attól függ, mennyire gyökerezett meg fiaikban a szabadság érzete, mily nagy azok száma, kik „az önmagukban érzett szabadságot kifejtették, s azt magukra nézve követelik“.

„És a hol a nemzet egyéneinek nagy többségében nincs meg ez az előfeltétel, ott hiába van tele minden ember szája a szabadság nevével, hiába ontanak érte vért, hiába hozzák be a legszabadabb institutiókat, hiába hoznak száz meg ezer törvényt az egyén jogainak biztosítására, az elnyomás gátlására: az a nemzet még sem fog szabad lenni, mert egyéneiben nincs meg a képesítettség a szabadságra, a követelés az iránt.“

És ezt — a legnagyobb dolgot — feleljük mindig és annyian daczára annak, hogy nagy Eötvösünk prófétai szava annyiszor harsogta fülünkbe: hazánk fenmaradása a cultura kérdése. Nem a kormányformában, nem állami viszonyainkban rejlik a baj legfőbb oka, hanem társadalmi, erkölcsi s műveltségi állapotainkban. Jöhet bárki a kormányra, lehet bárminő kormányformánk, se anyagi, se szellemi nyomorunkon nem lesz segítve, míg nemzetünket a műveltség azon fokára nem emeltük, melyet a szabad institutiók megkívánnak, melyek a mily üdvösek és áldást hozók ott, a hol a kellő előfeltételek megvannak, oly vészthozók és végzetesek, hol az azok józan használatára megkívántató szellemi érettség hiányzik. A szabadság ez utóbbi esetben éppen ellenkezőjét eredményezi annak, mit eredményeznie kell, t. i. a nép elvadulását, a barbárság elharapózását, a mi előbb-utóbb anarchikus állapotokhoz vezet.

Dr. Sz.—k.

Tüzesetek statisztikai kimutatása

Kecskemét szab. kir. város belterületén 1874. évi június hótól 1881. évi december hó 31-ig bezárólag.

1874. évi júniustól december 31-ig volt összesen 4 tüzeset; és pedig június hóban 1, júliusban szintén 1 és decemberben 2 tüzeset; ezek közül 1 belső- és 3 fedéltűz. Az épületek közül biztosítva nem volt egy sem. A szenvedett kár nagysága 1010 frt, melyből egy esetben — a kárt okozók által — megtérített 300 frt. A tűz keletkezésének oka 1 esetben ismeretlen és 3 esetben vigyázatlanság.

1875. évben volt összesen 8 tüzeset; és pedig januárban 1, áprilisban 1, júliusban 3, augusztusban 1, szeptemberben 1 és novemberben 1 tüzeset; ezek közül 1 belső- és 7 fedéltűz. Az épületek közül biztosítva volt 4. A szenvedett kár nagysága 2680 frt 20 kr. A biztosító-intézetek által megtérített összeg 1195 frt. A tűz keletkezésének oka 4 esetben ismeretlen, ugyanannyi esetben vigyázatlanság.

1876. évben volt összesen 17 tüzeset; és pedig februárban 3, áprilisban 1, májusban 2, júliusban 2, augusztusban 3, novemberben 4 és decemberben 2 tüzeset; ezek közül 7 belső, 6 fedél- és 4 kéménytűz. Az épületek közül biztosítva volt 2. A szenvedett kár nagysága 1913 frt. A biztosító-intézetek által megtérített összeg 370 frt. A tűz keletkezésének oka 7 esetben ismeretlen, 8 esetben vigyázatlanság és 2 esetben hiányos építkezés.

1877. évben volt összesen 12 tüzeset; és pedig márciusban 1, júniusban 4, júliusban 2, augusztusban 1, szeptemberben 1, novemberben 1 és decemberben 2 tüzeset; ezek közül 4 belső-, 6 fedél- és 2 kéménytűz volt. Az épületek közül biztosítva volt 4. A szenvedett kár nagysága 5975 frt. A biztosító-intézetek által megtérített összeg 3443 frt 20 kr. A tűz keletkezésének oka 5 esetben ismeretlen, 5 esetben vigyázatlanság, 1 esetben hiányos építkezés és 1 esetben gyújtás.

1878. évben volt összesen 8 tüzeset; és pedig februárban 1, márciusban 1, júniusban 2, júliusban 1, augusztusban 1 és októberben 2 tüzeset; ezek közül 6 fedél-, 1 raktár-, 1 padlás- és 1 kéménytűz. Az épületek közül biztosítva volt 3. A szenvedett károsodás nagysága 2300 frt. A biztosító-intézetek által megtérített összeg 500 frt. A tűz keletkezésének oka 4 esetben ismeretlen és 4 esetben vigyázatlanság.

1879. évben volt összesen 9 tüzeset; és pedig januárban 1, februárban 2, áprilisban 1, júniusban 1, júliusban 2 és októberben 2 tüzeset; melyek közül 6 fedél-, 1 raktár-, 1 padlás- és 1 kéménytűz. Az épületek közül biztosítva volt 3. A szenvedett károsodás nagysága 4840 frt. A biztosító-intézetek által megtérített összeg 750 frt 50 kr. A tűz keletkezésének oka 6 esetben ismeretlen, 2 esetben hiányos építkezés, 1 esetben vétkes gondatlanság.

1880. évben volt összesen 11 tüzeset; és

pedig januárban 1, februárban 1, márciusban 2, júliusban 3, szeptemberben 1, októberben 2 és decemberben 1 tüzeset; melyek közül 6 fedél-, 1 raktár-, 1 padlás-, 1 belső és 2 kéménytűz. Az épületek közül biztosítva volt 3. A szenvedett károsodás nagysága 12,785 frt. A biztosító-intézetek által megtérített összeg 8150 frt. Magánosok adakozásából s a hatóság segélyezéséből 200 frt. A tűz keletkezésének oka 4 esetben ismeretlen, 3 esetben vigyázatlanság, 2 esetben hiányos építkezés és 2 esetben vétkes gondatlanság.

1881. évben volt összesen 8 tüzeset; és pedig januárban 1, februárban 1, márciusban 1, májusban 3, júniusban 1 és szeptemberben 1 tüzeset; melyek közül 4 fedél-, 2 belső-, 1 külső- és 1 pinczetűz volt. Az épületek közül biztosítva volt 2. A szenvedett károsodás nagysága 1486 frt. A biztosító-intézetek által megtérített összeg 490 frt. A városi hatóság s magánosok segélyezéséből 132 frt 50 kr. A tűz keletkezésének oka 2 esetben ismeretlen, 2 esetben vigyázatlanság, 3 esetben hiányos építkezés és 1 esetben gyújtás.

A lefolyt 7 év és 7 hó alatt volt összesen 74 tüzeset, melyek közül esik januárba 4, februárba 9, márciusba 5, áprilisba 2, májusra 2, júniusra 9, júliusra 14, augusztusra 6, szeptemberre 4, októberre 6, novemberre szintén 6 és december hónapokra 7 tüzeset.

Az elsorolt 74 tüzeset közül esik az első tízedre 10, másodikra 9, harmadikra 14, negyedikre 5, ötödikre 10, hatodikra 3, hetedikre 10, nyolcadikra 4, kilencedikre 6, tízedikre 1 és a tizenegyedikre 2 tüzeset, melyek közül 44 nappal és 30 éjjel történt.

A lefolyt időszakban szenvedett összes károsodások értéke tesz 32,989 forintot.

A biztosító-intézetek, városi hatóság és magánosok adakozásából megtérített 15,531 frt 20 kr.

Kecskemét, 1882. évi január hó 10-én.

Szinyay Imre,

tűzoltó-parancsnok.

Külföldi kiállítások és versenyek.

Székek és ülő-bútorok kiállítása a bécsi technológiai muzeumban 1881. évi december 1-től 1882. április 1-ig. E kiállításra nemzetközi s technikai újdonságokkal bárholnan lehet pályázni.

Orosz országos kiállítás Moszkvában az 1882. év derekán, főleg ipar s mezőgazdasági terményekkel.

Gyarmatárak- és kivitelű cikkek nemzetközi kiállítása 1883-ban Amsterdamban, melynek védnökségét a németalföldi kormány elfogadta s az összes kormányokat a részvételre fölszólította. A kiállítás, mely öt osztályra oszlik, több szakkiállítással s tanácskozással lesz összekötve.

Heraldikai kiállítás 1882. április havától májusig Berlinben.

Ugyanott általános egészségügyi kiállítás június 1-től október hó 1-ig.

Mezőgazdasági, ipari, művészeti s műipari kiállítás Bordeauxban 1882. június 1-től november 1-ig. Franciaországon kívül részt vehet benne Spanyolország és Portugália. A bor- és szesz-itali osztályban minden államból részt vehetnek a termelők. Bejelentések az elnökhöz intézendők „m. le President de la Société Philomatique, rue du Chateau Trompettes 8. Bordeaux“.

Buenos-Ayresben 1882. február 15-én tartományi közkiállítás nyílik meg, mely nemzetközi gépkiallítással van összekapcsolva.

Lipcsében a jövő év nyarán a grafikai művészetek s a könyvkötészet készítményeiből nemzetközi kiállítás tartatik. Augusztus hó közepén ugyanott a német és osztrák könyvkötő- és díszműiparosok szövetkezetének közgyűlése tartatik meg s ezzel kapcsolatban egy e szakba vágó kiállítás is rendeztetik.

A bajor országos iparkiallítás 1882. május hó 15-én nyílik meg Nürnbergben s tart 1882. október 15-ig.

A bécsi osztrák műiparmuzeumban a könyvnyomdászati fejlődésének feltüntetésére (1482-től 1882-ig) kiállítás rendeztetik. Ugyanott a művészeti, nemzetközi művészeti kiállítás.

Január elején Zürichben megnyílik az általános svájci ipari és műipari kiállítás.

Trieszti országos kiállítás 1882-ben Triesztné Ausztriához való csatlósának 500 éves fordulójára alkalmából. Fedett ter 25,000, szabad tér 35,000 négyszög méter. Az épületek 1882. június 1-ig elkészülnek. Megnyitás augusztus 1-én, bezárás november 15-én. Kiállíthatók ausztriai és magyarországi, valamint az okkupált tartományokból mindennemű iparcikkek és nyerstermények. „K. L.“

Az ember

a természetben és a társadalomban.
Kövári Lászlótól.

Az ember kettős életet él; van anyagi és szellemi élete. Amannak tüneményei az

anyagon, mely a testet alkotja, mennek végbe, s e tünemények oka az életerő, helyesebben csak az erő. Hogy szellemi élete van-e anyaghoz kötve, s ha igen, minő erő az, mely a szellemi élet tüneményeit létrehozta, azt eldönteni képesek nem vagyunk. De tény, hogy e két élet kölcsönhatást gyakorol egymásra, a mi elkerülhetetlen is oly két működésnél, melyek egy és ugyanazon egyéneknél észlelhetők. Az anyagi élet tüneményei a természet általános törvényeinek megfelelőleg jelentkeznek, s mint egy bonyolultabb szervezet működésének nyilvánulási meg is fejthetők. Szellemi életének tüneményei, a mennyiben csakis az ember tüneményei, a természetben, vagy legalább az emberi kutatások határában belül, vagyis a földön különlegességet képeznek; de a mennyiben természeti lényen mutatkoznak, s attól el nem közzelhetők, lehetetlen azokat természetfölötti tüneményeknek gondolnunk, s így azok okozója, az emberi szellem sem lesz természetesen kívül vagy éppen fölül álló valami, hanem a természettel szemben subordinált fogalom lesz.

A természet fölénye tehát elvitáztatlan igazság. Annak óriási hatalmával szemben azonban föltűnő a földön az emberi szellem hatalmának érvényesülése is. Igaz, hogy a természet hatalmát a nagy mindenségben fejti ki, míg az emberi szellem a magáét csak szűk határok között érvényesítheti; s a két hatalomnak a társadalomban nem ritkán előforduló összeütközése esetében nagyon gyakran látjuk, hogy a természet diadalt ül a vele szemben semmivé törpülő emberi hatalom fölött, de ez összeütközést, s annak néha mégis az emberi szellem szerencsés kimeneletét a saját szempontunkból s nem a természet szempontjából vévén figyelembe, az emberi szellem hatalmának nagysága is bámulattal tölthet el bennünket. Mert ha az ember képes a természeti erőket, a mennyiben azok léte vagy intézményei ellen fordulnak, viszatartani, vagy képes azokat a saját hasznára lekötöni, saját semmisségének tudatában annál nagyobb értéket tulajdoníthat, és méltán, szelleme vívmányainak.

Tehát az ember, míg egyrészt természeti lény, másrészt szellemiségénél fogva több is annál; ő ember is. Minden természeti lény léte két feltételhez van kötve, egyik, hogy anyagból álljon, s a másik, hogy ez anyagra erők hassanak. E két feltétel nem hiányzik az emberről sem. Anyagból áll, mint minden élő s élettelen test, s a testét alkotó anyagra ugyanazon erők hatnak, mint minden élő s élettelen lényre. Szóval ő is hódolni kénytelen mindazon természeti törvényeknek, melyeknek anyagságánál fogva alája vetve van. Igaz, hogy anyagságát tekintve is, föltűnő minden más földi lényt, mert a természet földi lényeként magasabb osztályban, a szerkesztés között foglalván helyet, azok között is a testi, szervezeti fejlettség legmagasabb fokán áll; mindamellett az elv, mely szerint minden szerves, és szűkebb körben minden érző és mozgó szerves lény alkotva van, az emberről is érvényre van emelve. És ezzel az ember természeti állása megvan határozva; ő a fejlettség legmagasabb fokán álló érző és mozgó szerves lény. Az ő léte a természetben szintén nem bír egyéb czéllal, mint más lények léte; ő is, mint a természet óriási s szakadatlan működésben levő gépezetének egy parányi részecskéje.

Ebből látható, hogy a természetben az ember semmiféle kiváltságos állással nem bír. Nem mondjuk ezzel azt, mintha egyéb földi lényektől miben sem különbözne; csak azt, hogy a mennyiben töle anyagságát elvonatkoztatni nem lehet, e tekintetben tehát teljes hasonlóság áll fönn közte s a lelketlen lények között. Azonban azon egy tényező, mely őt ezektől megkülönbözteti, t. i. a lélek, az emberi szellem, az magában elég, hogy annak alapján magát a földön kiváltságos lénynek, sőt a föld urának tartsa.

Legnagyobb remekműve az emberi szellemnek az emberi társadalom. A mennyiben az ember szellemi élete a társadalomban folyik le, ép úgy, mint az anyagi a természetben, elmondhatnók, hogy a társadalom majdnem az a szellemi emberre nézve, mint a természet az anyagra. De mégsem az. A természet szülőanyja az embernek, mint minden természeti lénynek, a természet tehát az ok s az ember az okozat. Ellenben az ember és társadalom között ép fordított a viszony. Az emberi szellem volt az, mely a társadalmat megteremtette s nem fordítva, itt tehát a szellemi ember, vagy emberi szellem az ok, s a társadalom az okozat.

A társasélet eszméjét az állatvilágban több helyen látjuk megvalósítva. A méhek, hangyák mintaszerűleg berendezett társadalmi életet folytatnak, melyben a munkafelosztás elvét is teljes érvényre emelve látjuk. De ez állatok nem öntudatosan járnak el, midőn társadalmat alkotnak, hanem egyedül a természet szavát követik, mely arra ösztönzi őket, hogy a létért való küzdelem könnyítésére, az elleneik ellen viselendő harcra egyesítsék erejüket. Igaz, hogy a kezdetleges emberi társadalomnak sem lehetett egyéb czélja,

mint a szükségletek kielégítésében egymás segélyére lenni, és másrészt egyesült erővel védekezni a vadállatok támadásai ellen; tehát a társulást csakis anyagi ok, vagyis a lét terheinek könnyítése vágya teremtette meg; és az is bizonyos, hogy a szükségletek ekkor még nagyon primitív jellegűek lévén, kezdetben a munkafelosztás sem volt oly sok irány szerint érvényre emelve, mint most; nem volt oly nagyszámú foglalkozásmód, mint most. De később, midőn az emberi szellem, az erők összmunkálkodása, egyesítése folytán mindinkább fejlődött s emelkedett, a társadalomban észrevétlenül, fokról-fokra nevezetes fordulatnak kellett beállni, mely azt jellegében ha nem is változtatta meg gyökeresen, de lényegesen módosította. Az anyagi ok mellett, mely a társadalmat megteremtette, föllépett a szellem, melylyel amaz kénytelen lett az uralmat megosztani, s mely jelenleg már amannak föléje is kerekedett, úgy, hogy bárman elmondhatjuk, hogy a mai társadalomnak megteremtője az emberi szellem volt. Másrészt azonban a hatást, melyet az emberi szellem a társadalomra tett s folyton tesz, ennek részéről is visszahatás viszonyozza, mert ha elismerjük, hogy a társadalmat a szellem folyton tökélyesíti s emeli, úgy nem tagadhatjuk, hogy az viszont egy séget önt az összes emberiség szellemi életébe, annak hordozójává teszi önmagát, mint egy közös tárházát képezi az emberi szellemek vívmányainak, s módot nyújt arra, hogy a társadalom minden tagja részesülhessen az emberiség közös szellemi kincsében, s ez által saját egyéni szellemét gazdagíthassa.

Azonban, mint már említettük, a társadalom legelső megteremtője anyagi ok, vagyis a létért való küzdelem okozta terheken való könnyítés levén, ez szintén egyik és pedig igen fontos törekvését képezi a társadalomnak. Anyagi tekintetben tehát viszonylagos boldogságot biztosítani az emberiség számára, ez volna a társadalom egyik főcélja, de e célját eddig el nem érte, sőt elérni valószínűleg soha nem fogja. Ennek oka először is abban rejlik, hogy a társadalomnak kettős célja lévén, t. i. anyagi és szellemi tekintetben fejleszteni tagjainak jólétét, kénytelen erőit megosztani a két cél között, s ezáltal beáll azon, a természetben rendkívüli eset, hogy az emberiségnek úgyszólván csak fele fordíthatja erejét arra, hogy közvetlenül szerezze meg azon föltételeket, melyekhez életének fűntartása kötvén van; a másik fele ellenben szellemi munkával lévén elfoglalva, bár ezen munkának is a lét fűntartása a célja, mindamellett nem kapja a föltételeket első kézből, t. i. a természettől, hanem az emberiség azon részétől, mely e föltételek (táplálék) közvetlen megszerzésével foglalkozik.

Egy másik ok, mely a társadalmat célja elérésében akadályozza, az, hogy a társadalom az emberiség irányában más igényeket is támaszt, mint a természet, s mindkettőnek kénytelen lévén megfelelni, a létért való küzdelem az emberre nézve súlyosabb, mint bármely más élő lényre. Hogy „ad rem“ szóljunk, más élő lénynek nem kell oly tényezők megszerzésére figyelmet fordítania, mint az embernek; így a tartózkodáshely, ruházat s a szükségletek végtelen mennyisége ugyanannyit, vagy talán még többet fölemészt a lét fűntartására célzó fáradozások gyümölcséből, mint az egyedüli igény, melyet a természet támaszt, t. i. a táplálkozás. A természeti lény fűntartására ez utóbbi elegendő volna, az embernél, bár épen nem mellékes, de csak egyik fűntényező.

Es végre egyik igen nevezetes árnyoldala a civilizált társadalomnak ama ferde fölfogásban rejlik, mely a folytonos haladás eszméjének magyarázásában és kivitelében uralkodó; értjük azon irányt, mely a természetestől el a mesterkéltség felé vezet. A társadalom ereje ezáltal fölöslegesre pazaroltatik, s a szükségésekre ennél fogva nem fordíthat annyit, mennyi a valódi boldogságot megszerezne. Igen, azt nem kívánhatja, de nem is kívánja senki, hogy az ember emberi voltából kivétközve, csakis a természet követelményeinek megfelelőleg éljen; elismerjük, vannak a társadalomnak is oly követelményei, melyeknek szintén eleget kell tennünk, de azok ne legyenek túlságosok egyrészt, s másrészt ne hajtassanak ferde irányba.

Összegezzetn a természet követelményeit emberi voltunk követelményeivel, ez lenne a társadalmi élet valódi ideálja.

VEGYES HIREK.

— Kossuth Lajos iratainak III. kötete az Atheneum könyvnyomdában ez év márczius havában fog megjelenni, s a kéziratok már megérkeztek.

— A magyar parlament új épülete, mint az már végérvényesen el van döntve, Budapesten a Tömötören, tehát a Felső-dunasornak azon részén fog épülni, hol a jelenlegi paloták sora végződik, közvetlenül mögöttük, de keilő szabad térrel körülvéve. Az épületben a képviselőház és főrendiház helyiségei együtt lesznek; egyik-

hez, valamint a másikhoz majdnem teljesen egyenlő nagyságúak és számúak a mellék-helyiségek.

— A magassarkú cipők, mit a nők divatból hordanak, dr. Pulin angol orvos vizsgálatai szerint káros hatással vannak a hátgerinczre és a hátgerincz bajokhoz hasonló tüneteket okoznak, minők szédéltség, hátfáj-lalás, erős fáradtság a járás után stb. Mindez az izmok természetellenes megerőltetéséből ered s ez ártalmas barbár divat már másfél század óta uralkodik.

— Hány újság van a világon? Egyik amerikai újság azt mondja, hogy az egész világon 34,274 újság és folyóirat van? mely összesen tíz millió hatszáz ezer példányban jelenik meg. Ebből Európára esik 19,557, Észak-Amerikára 12,400. Angol nyelven 16,500 újság jelenik meg. Napilap van 4020.

— Ezt is jó tudni! Párisban van legtöbb fodrász, író, divatárúsnő, czukrársz és ügyvéd; Londonban legtöbb mérnök, nyomdász, könyvkereskedő, szakács és bérkocsis; Amsterdamban legtöbb dohányzónő; Nápolyban legtöbb hordár; Madridban legtöbb gyalogjáró; Flórenczben legtöbb virágkereskedő; Dublinban legtöbb csirke-fogó; Rómában legtöbb koldús; Magyarországon legtöbb uszó, már a kik t. i. adósságban úsznak. Legtöbb söröt fogyaszt el London, legtöbb pálinkát Stockholm, legtöbb abszynthet Páris, legtöbb kávé Smirna.

— A ref. papok hivatalos öltöze. A ref. zsinat, mely legközelebb Debreczenben tartott, a többi közt azon határozatot hozta, hogy a ref. papok magyar süveget, fehér vagy fekete nyakkendőt, begombolt hosszú fekete atillát és palástot hordjanak, hivatalos eljárás vagy ünnepélyek alkalmával.

— Lazart, a párizsi főrabbi a legközelebb mult napokban meghalt. Huszonhat évig működött mint tábori pap. A metzi ostrom alkalmával tanúsított tartása következtében a becsület rendjével lett kitüntetve.

— Az ókor iparteknikája. A Theba mellett nemrég eszközölt ásások alkalmával egy bőrsátort találtak, mely szakemberek között nagy feltűnést keltett. Habár a bőr mintegy 4000 éves, mégis oly kitűnően tartotta magát, mintha csak ugyanannyi napos volna. A színek, melyek a bőrre alkalmaztattak, szintén oly fejlett iparviszonyokról tanúskodnak, melyekhez hasonlók még most is alig vannak.

— Maguktól járó órák. Vowryban (Svájc) még 1879-ik évi január 16-án egy régi városi órás a polgármesteri hivatalnál egy lepecsételt csomagot tett le, melyben két zsebóra találtott. E zseborák egyszerű szerkezete az órák felhúzását, mint régen túlhaladott álláspontot tünteti föl. Néhány nap előtt a csomag nagy néptömeg jelenlétében felbontott, s midőn a külső burok lehullott, az órák serény kegyetése hallatszott. Az órák 21 hónapnál tovább voltak becsomagolva.

— 100 kilós könyv. Zalka János győri püspök ő exciája a fővárosban nemsokára megnyitandó országos könyvkiállításra beküldte a tulajdonát képező óriási „Antiphonale“-t. E könyvóriás több mint egy méter magas, egy méter széles, körülbelül egy láb vastag és épen 100 kiló súlyú. A tenyér-vastagságú bekötési tábla erős bőrrel van áthúzva, sarkai, szélei s a közepe erős nagy bronz-díszítésekkel ellátva. A könyvmonstrum a könyvkiállítás tárgyai közt előre láthatólag a legnagyobb tért fogja igényelni.

— A budapesti büntető törvény-széknel az 1881. év folyamán 5004 büntető följelentést tettek, tehát 1049-el többet, mint 1880-ban.

— Tapolezán, az ott született Bacsányi János költőnek emelendő emlékoszlop javára decz. 31-én és január 1-én műkedvelői előadások tartottak.

— A központi névmagyarosító társaság felhívást intézett a külföldön létező magyar egyesületekhez, hogy a névmagyarosítás eszméjét pártolják.

— A Petőfi-szobor, mint azt a fővárosi törvényhatóság deczember 28-iki ülésén végleg elhatározta, a dunaparti Petőfi-téren fog fölláttatni.

— A század elején és most. 1800. a biblia 50 nyelvre volt lefordítva s 1880-ban e szám 250-re emelkedett; 1800-ban 7 missiói társulat volt, 1880-ban pedig 70 nagy társulat; 1800-ban a külmiszió dolgozó európai hittérítők összes száma 170-re ment, most pedig 2500-ra megy; 1800-ban a külmiszió szentelt évi adományok összege 500,000 frt volt, most fölmegy 12,500,000 frtra; 1800-ban 5,000,000-ra becsülték a közközen forgó bibliai számát, most pedig 150,000,000-ra számítják.

— A realiskolák ügyében a kultuszminiszter értekezletet hívott össze, melynek célja vagy az eddigi tantervnek, vagy magának a szervezetnek módosítása által az intézet tanulói előtt az eddiginél több élet-pályát nyitni.

— A keresztényiség legnagyobb templomai. A római Szent Péter egyház 54,000, a milánói 37,000, a római Szent Pál 32,000, a londoni Szent Pál 25,000, a fló-

renczi 24,000, az antwerpeni 24,000, a bolognai 24,000, a konstantinápolyi Szent Zsófia 23,000 s a párisi Notre Dame 20,000 embert képes befogadni.

— Új gyújtó-golyót talált fel egy német tudós, mely a háborúban tömött had-sorok ellen van szánva, ott felrobban s ir-tóztató módon pusztít. A hadügyminiszterek rajta vannak, hogy mennél előbb megszere-zék ez új gyilkolóeszközt, melyet a világhírű esseni gyáros Krupp fog gyártani. Megje-gyezzük itt, hogy Krupp nem régiben több ezer ágyúöntőt keresett, kiket gyárában fog-lalkoztatni akar.

— A dunagőzhajózási társulat emlékiratot adott ki 50 éves fenállása alkal-mából. Ez idő alatt gőzhajóinak száma 28-ról 188-ra szaporodott, és részvénytökéje 4 mil-liórról 25,200,000 forintra emelkedett.

— Ausztria-Magyarország kül-ügyeit Kaunitz óta, tehát 128 éven keresz-tül 20 külügyminiszter vezette, ugyanis: Kaunitz, Cobenzl Fülöp, Thugut, Colloredo, Thugut, Lehrbach, Trautmannsdorff, Co-benzl Lajos, Stadion, Metternich, Fiquelmont, Wessenberg, Schwarzenberg, Buol, Rech-berg, Mensdorff, Beust, Andrassy, Haymerle és a legújabbban Ó Felsége által kinevezett gr. Kálnoky Gusztáv.

— Sajátos módon, mint a keres-kedelem és ipar általában, fejlődött az amerikai Egyesült államokban a könyvkereske-dés, mely az irodalmi művek terjesztését legtöbb részben hálóalkól által közvetíti. Az északamerikai vasúttakon a repülőújság- és könyvvarulók számát 2000-re teszik, a kik évente sok millióra menő eladásokat esz-közölnek.

— Színházégek. Egy német statisztika szerint újabb időben 252 színház égett le. Ezen szerencsétlenségek közül esik az Egyesült-Államokra 176, Angliára 68, Franciaországra 63, Németországra 49, Olaszországra 45, Ausztria-Magyarországra 26, Oroszországra 24, Spanyolországra 17. Iszonyú, hogy ezen égéseknél hány emberélet veszett oda: Saragossában (1778.) 138 ember-élet, a Palais Royal operaházában (1781.) 21, Capo D'Istriában (1794.) 1000, Nantesben (1796.) 7, Richmondban, egy-áll. (1811) 78, Szt.-Péterváron (1836.) 800, a cantoni kínai színházban (1845.) 1670, Quebec váro-sában (1846.) 200 emberélet. Karlsruhában az udvari színház égésekor volt (1847.) 63 halott és 200 sebesült, Livornoban (1857.) 100 halott, 200 sebesült, Brooklynban, egy-áll. (1876.) 283 halott és számos sebesült, Montpellierben (1877.) 400 halott. Legutóbb Bécsben a Ring-színházban több mint 800 halott.

A falu bolondja.

Népies rajz, írta Kecskeméti Lajos.

Rekkenő meleg júliusi nap volt, midőn lépteimet gyorsítva, vadászakuttyammal együtt T... falu felé közeledtem. A lég forró párákkal volt telítve; a megizzadt csókák és feeskék leeresztve esőreiket, búsan tekintettek az elmenőkre, mintha részvétüket kérnék. Egyedül a verebek nem osztottak a forróságokozta általános levertségben, sőt felborzalva tollaik, még vigabban csiripeltek és ugráltak, mint előbb; csapatonként fel-felrepültek az útról és szürke fellegeként szállongtak a zöld vetések fölött.

A szomjúság kinzott engem is. Már-már lankadó léptekkel közeledtem a faluvégén fekvő kurtakoresma felé, hogy szomjúságomat egy ital borral vagy sörrel enyhítem, mert az ilyen magamszörű vadászember csak akkor iszik vizet, mikor más nincs.

Épen midőn a koresmajtóhoz értem, lépett ki onnan egy furesa alak, mely első rátekintésre elárulta, hogy örült. Hosszú sovány alakja csak nagyjából volt betakarva száz fölt-ből összevarrt ruhával, mely nyugtalan mozdulatainak mint tarka tollazat mozgott rajta. Öszülő haja fűsületlen gubancokban vette körül vállait, orezája sovány és sárga volt, mint a halál, szürkés szemei szárazak és meredően bámultak az emberre, fonnyadt ajkai körül pedig folytonos mosoly derengett, s ez állandó bánatos nevetés mintegy megkövült barázdákat vont össze-vissza egész arcán.

A mint beléptem a koresmába, első kérdésem az volt, hogy ki ez az örült nő? Rebeka a bájós és kebedés koresmárosné, kire igazán ráillett az a vers, hogy:

„Rebeka vala ez, a tisztos Rebeka,
Kinek ősz a haja, görbe a dereka“

azt mondá, hogy ez Erzsók asszony, a falu bolondja.

— És miért örült meg? — kérdezém én kíváncsian.

— Hej! hosszú története van annak — mondá a bájós Rebeka, — hanem hát ha akarja az úr, elbeszéltem.

Ezzel a léczán helyet foglalt mellettem és a következő történetet beszélt el.

* * *
Füzi Erzsí gazdag árva lány volt. Apja, anyja korán elhaltak, szép vagyont hagyván egyetlen lányokra. Akadt is kérője untig elég, úgy hogy mind a tiz ujára juthatott volna egy-egy, habár szépnek épen nem volt mondható.

De hát a kinek az Isten a vesztét akarja, annak az esztét veszi el. Erzsí is, nem hogy valami gazdag, becsületes legényt választott volna férjül, hanem választása épen Rózsa Bandira, a „falu rosszára“ esett.

Szép szál legény is volt Bandi. Sugár termete olyan egyenes volt, mint a jegenye, lángoló fekete szeme, szép kis fekete bajusza, de sok lánynak a szívét elbódította. De hamis legény is volt, hamis a mája, hamis a zúzaja, hamis a szive, hamis a beszédje, hamis a já-rása, hamis a szemforgatása.

Füzi Erzsít is csak addig becsülte meg — mert hiszen sohsem szerette — míg tartott a pénze „sörre, borra, pálinkára, a lányoknak pántlikára“. Ugy bizon, pántlikára is, mert hát Bíró Klára volt a szeretője. Hej, mert szép, igen szép lány volt ám Klára. Szemet kápráztató, szívet babonázó, észt bolondító sudár szép leány. Sötétéké szemében búbajos láng égett, rózsapiros arczáról ígézet mosoly-gott. Hollófekeete haja, domború kebele, karcus szép termete, bájós mosolygása, ígész já-rása, kacintgálása, jaj de sok derék legénynek az esztét elvette.

Rózsa Bandira is ránézett, azután kacint-gatott is vele, aztán rámosolygott, mikor pedig táncba mentek, oda borult a fiatal ember kebelére, égő és lángoló szive fölé. Aztán át-ölelte, titkon meg is csókolta, mivel aztán Bandit egészen elbolondította. Szegény Füzi Erzsí boldogtalan vagy te, hej! mert az az álnok Bíró Klára férjed esztét, szívét elrabolta hamis nézésével, kaczer tánczával, röpke öle-lésével, mézes beszédjével és mézédés csók-jával...

Nem is gondolt többet Bandi Erzsível, s csak akkor beszélt vele, mikor pénzt kért tőle. Az az áldott jó asszony pedig csak adogatta, csak adogatta utolsó krajczárig, de végre csak kifogyott a ládafiából. De a sziv-telen Bandi csak követelte, s ha nem adott néki, szegény asszony gyenge testét ütötte, verte. Rövid néhány hónap alatt el is adta a szép kis fehér házat, melyet még apja épített, el a szántóföldet, a szőlőt, szóval minden iá-bas-lábatlan jószágot. Így aztán mindenből ki-fogyott, kipusztult, és végnyomorra, koldús-botra jutott, mert még a betevő falatja sem volt meg. A gonosz Bandi pedig csak nem akarta himni, hogy nincs pénze, azt hitte, hogy csak ő élle rejtegeti. El is távozott fenyege-tözve, hogy majd visszatér ő estére, majd megtanítja ő hazudni, majd megtanítja a férj elől a pénzt eldugni.

Mikor eltávozott, Erzsí zokogva ült le a nagy banyakemenze patkájára, s átkozta még a pillanatot is, midőn eszébe jutott, hogy Rózsa Bandihoz menjen nőül.

Ugy érezte magát, mintha valami fojto-gatná belől, mintha a levegő kiapadt volna kö-rülötte...

Aztán elgondolta, hogy ő milyen jó, és még sem szereti senki. Hej! pedig a szeretet-lenség hidege kinzőbb a pokol minden kinjainál.

Ott fenn... ott a szerelem boldog hajlé-kában, ott majd szeretik őt is. Ott találja majd azt a jó édes anyát, a kinek képe előtt annyit sir, ott majd a jó apát is. Aztán to-vább fonta gondolkodásának fonalát és elgon-dolta, hogy mily boldog lenne ő, ha az a rossz Bandi őt szeretné. Itt ülne estéknél mellette s mennyi mindenről elbeszélgetnének, mily gyorsan elrepülne az idő. Ő volna oltalmazója, ő boldogítója, s Bandi boldogulása az övé is lenne. Vele örülne, vele szomorkodna, a mint hű szerető feleséghez illik. De így — egyedül!

Szomorúság honolt a szobában, a termé-szetben is.

A vihar szárnyrakelt. Az útea hosszában sárga porgomolyok kavartak a fellegekig, míg a sűrű eső eloltá lenge éltöket. Erzsí oda-ment az ablakhoz s kitekintett rajta. Nézte a viharos fellegek csodáját s az égnek csattogó tengerében bámulta az Urnak hatalmát s di-csőségét. A szél végigrohant a falun, s meg-megrázta az ajtót és ablakot. Olyan rémesen, olyan borzasztóan süvöltött... Csitt! mintha a pitvarajtót kinyitották volna, mintha odakünn suttognának. Hirtelen hátrafordul, az ajtón berohant Bandi meg Bíró Klára. Nekiestek, ütötték, verték, cibálták. Szegény asszony a fejedet, mindig a fejedet ütötték, azt hit-ted, mindjárt megbolondulsz. Meg is bolondultál.

Kirohant a pitvarajtón s a falun keresz-tül. Elért a tóhoz. Olyan nyájasan, olyan biz-tatólag hívták a habok, hogyan is birt volna hívásuknak ellenállni. Elgondolta magában:

„Mily édes ott megpihenni,
Ódalent majd nem fáj semmi.“

Igen, ott majd nem fáj semmi, s egyet si-koltva beleugrott a tóba. Kihalaszták testét, de lelkét ott hagyta. Megörült. Nem emléke-zik semmire, mi azelőtt történt. Eljár házról-házra, ha adnak neki valamit enni, megeszi, ha kikergetik, szóltalanul megy tovább. Nem beszél senkihez. Csak néha éjszaka, midőn esend van a faluban, és midőn mindenki nyu-galomra tér, lehet hallani, a mint rekedt hang-jával vontatva énekl:

„Mily édes ott megpihenni,
Ódalent majd nem fáj semmi.“

Ez Erzsók asszonynak szomorú története.